

Aino Niskala

Yllättäviä sukututkimuslöytöjä

Talonpoikaista syntyperää olevien lasten korkeampi opiskelu 1700-luvun Suomessa oli vielä hyvin vähäistä. Sanotaan, että esim. talonpoikaisia pappeja valmistui jopa vähemmän kuin 1600-luvulla.

Vanhan -Ruoveden Historia kertoo Suur-Ruoveden^{x)} alueelta asiasta näin:

"Valtaosa opintielle lähteneistä oli säätyläisten, varsinkin pappien poikia. Ns. rahvaanluokan lapsia ei 1700-luvulla lähtenyt alueeltamme sen ajan oppikouluihin kymmentäkään koko vuosisadan aikana, eikä näiden määrä 1800-luvun alkupuoliskollakaan kohonnut toiselle kymmenelle. Vielä vähemmän oli rahvaanluokan lapsilla mahdollisuuksia yltää yliopisto-opintoihin saakka". Kun on kerrottu muutamista varakkaiden ruovesiläisten talollisten poikien epäonnistuneista opiskeluyrityksistä yliopistossa, kerrotaan että Virroilta kirjoittautui yliopistoon v. 1786 Anders Wirenius, joka papiksi valmistuttuaan siirtyi ns. Vanhan-Suomen puolelle Säkkijärven kappalaiseksi. Hänet mainitaan siis ainoana talonpoikais-säätyä edustavana pappina joka on valmistunut 1700-luvulla tältä laajalta alueelta, taloa mistä hän on kotoisin ei kuitenkaan mainita.

Jossain vaiheessa sain tietää, että Anders Wirenius on Viinikan talon poika Virroilta, Hauhuun kylästä. Tämä talo oli äitini-äidin kotitalo, jonka hän peri isänsä kuoltua 1877. Talo oli 1700-luvun alkupuolella lunastettu sukutila, joka oli yhtä lyhyttä keskeytystä lukuunottamatta Viinikka-suvun hallussa 1600-luvun alkupuolelta, vuoteen 1899, jolloin isovanhempani sen myivät.

x) Suur-Ruoveden alue käsitti nykyiset: Ruovesi, Kuru, Virrat, Ähtäri, Multia, Keuruu, Mänttä, Vilppula ja Pihlajavesi sekä Pohjaslahti.

Anders Wireniuksen = Antti Josefinpoika Viinikan kohdalla olin rip-pikirjoissa kyllä nähnyt merkinnän, i skolan, samoin kun seuraavaa sukupolvea edustavan Antin sisarpuolen pojan, Juho Pekanpoika Viinikankin kohdalla, mutta niistähän en osannut päätellä sen enempää. Tutustuttuani sitten Kyösti Väänäsen kirjaan "Vanhan Suomen Papisto" löysin tarkempia tietoja ko. henkilöistä.

Anders W, joka oli syntynyt 11.6.1763 Virroilla, oli Vaasan triviaalikoulussa v:sta 1781, Turun Yliopistossa v. 1786, anoi Haminan konsistorilta pappisvihkimystä ja apupapin virkaa v. 1791. Vihittiin papiksi Haminassa 15.3.1792, kuoli 7.11.1821 Säkkijärvellä.

Wirén, Johannes Petri (Juho Pekanpoika Viinikka) Viinikka nimisen talollisen poika Virroilta, s. 1778 15.5. oli nauttinut yksityisopetusta FM Matth. Harvelinilta. Yritti päästä ylioppilastutkintoon, mutta ei tullut hyväksytyksi 27.2.1801. Ylioppilas Turussa 11.11.1801. Hyväksytty pappistutkinnossa Viipurin konsistorissa 19.6.1802, vihitty papiksi Viipurissa 4.2.1803. Saapui samana vuonna Venäjälle Inkereen seurakuntaan. Kaprion vt. kirkkoherra Inkerinmaalla v. 1807, Kaprion kirkkoherra 1810. Erosi virastaan täysinpalvelleena v. 1862. Vanhassa Suomessa pappina ollessaan naimaton. Kuoli 10.4.1867 Pawlowskissa.

Syrjäisestä Hauhuun kylästä oli siis valmistunut kaksi talonpoikaista pappia vieläpä samasta talosta. Kun ottaa huomioon pitkät hankalat matkat, opiskelussa välttämätön ruotsinkielen taito ym. rahvaan lapsille vaikeat asiat, oli se kunnioitettava saavutus.

Ketkä sitten olivat näiden opiskelijapoikien vanhempia? Antti Josefinpojan isä oli Josef Juhonpoika, kotoisin Ruoveden Väärinmajan Manniselta. Hän oli solminut avioliiton 1742 Margareta Tuomaantytär Viinikan kanssa. Margaretan äiti oli kotoisin Mannisen naapurista, Väärinmajan Nenoselta. Nuoripari muutti Viinikkaan v. 1745 ja Margareta synnytti tyttären 30.12.-45, mutta kuoli itse lapsivuoteeseen uuden vuoden alkupuolella. Tyttärestä Kirstin Josefintytär Viinikasta tuli aikanaan talon seuraava perijä. Leskeksi jäänyt Josef Juhonpoika solmi uuden avioliiton Ruoveden Tyrnistä kotoisin olevan Brita Heikintyttären kanssa, ja tästä avioliitosta syntyi Antti Josefinpoika eli pappisnimeltään Anders Wirenius.

Juho Pekanpojan = Johan Wirenin isä taas oli Pekka Antinpoika,

Ruoveden Tyrnistä ja edellä mainittu Kirstin Josefintytär Viinikka äiti. Anders Wirenius oli siis Johan Wirenin eno tarkemmin eno-puoli.

Viinikka, Virrat, Hauhuun kylä

Vävy:

9. Josef Juhonpoika = 1. Margareta Viinikka
Manninen/Viinikka

= 2. Brita Heikintytär
Ruoveden Tyrniltä

Anders Wirenius

10. Kirstin Josefintr. = Pekka Antinpka
Viinikka Ruoveden Tyr-
niltä

11. Antti Pekanp.
Viinikka

Heikki Pekanp.
Kauppila

Johan Wiren

12. Kaapo Antinp.
Viinikka

Kaisa Heikintr.
Ala-Härkönen

Nicolai von Wirén

Olen usein ajatellut, mistä sai alkunsa se kunnianhimoinen ajatus, että Viinikasta lähetettiin poikia opintielle. Luulisin että poikien isä ja isoisä oli jo kotonaan Väärinmajan Mannisella saanut valistuksen kipinän. Olihan hänen äitinsä Anna Matintytär, Ruoveden Ylä-Kautun posti- ja kieveritalon isännän Matti Juhonpojan tytär. Suvusta löytyi Ruoveden ensimmäinen valtiopäiville valittu talonpoikaissäädyn edustaja Matti Johanneksenpoika Kauttu, joka oli lisäksi jahtivouti ja pitäjän harvoja ratsutilallisia. Tämän isä taas oli Ruoveden kappalainen Johannes Jaakonpoika Ring, hänkin Kautun isäntä. Lisäksi Manniselta ajettiin hollikyytiä Kautun kievarin avuksi. Ehkä Josef Juhonpoikakin nuorena miehenä oli ajurina näillä matkoilla, joita lähinnä papit ja muut säätyläiset käyttivät. Mahdollisesti jo silloin Josefille syntyi ajatus, jonka hän sitten poikansa kohdalla toteutti.

Molemmat Viinikan papit joutuivat siis varsin kauas kotipitäjästään Vanhaan Suomeen ja Inkerinmaalle. Sehän oli talonpoikaisten pappien kohtalo yleensä, siihen aikaan. Vain pappien ja muiden säätyläisten jälkeläiset saivat, lähes aina, kysytyt Länsi-Suomen papinvirat.

Anders Wirenius solmi avioliiton 15.8.1792 Säkkijärvellä Klara Katarina Grenqvistin kanssa, s. 6.11.1761, k. 19.5.1820 (vanhemmat:

Säkkijärven kappalainen Anders Gregvist ja Maria Olander).

Lapsia:

1. Johan Virenius, s. 12.10.1793 Säkkijärvellä
kuollut tilanhoitajana Venäjällä
2. Anders, s. 8.10.1795 Säkkijärvellä
Proviisori Venäjällä. Naimaton ?
3. Gustaf Wilhelm Virenius, s. 11.3.1798 Säkkijärvellä
k. 24.5.1846, Uudenkirkon kkh, lääninrovasti
Pls 25.11.1830 I Amanda Krogius
II Katarina Nordström
molemmat avioliitot lapsettomat
4. Klara Johanna s. 9.8.1800 Säkkijärvellä
k. 17.12.1836 Säkkijärvellä
Pls Säkkijärven lukkari Gustaf Blomgren
s. 1.1.1797 k. 3.4.1860
5. Wilhelmiina Katarina s. 2.4.1804 Säkkijärvellä
k. 28.10.1868
Pls Säkkijärven nimismies Gustaf Wilhelm Tornell
s. 4.3.1804 k. 22.5.1855

Klara Vireniuksen ja Gusaf Blomgrenin 7 lapsesta oli neljä naimatonta tytärtä, Emilia, Klara, Edla ja Helena. Kaksi sisaruksista oli naimisissa Hertzin veljesten kanssa.

Henrietta Wilhelmiina s. 26.4.1821 Säkkijärvellä, k. 30.1.1898 Helsingissä. Pls. Säkkijärvellä 26.4.1821, Kivennavan kirkkoherra, rovasti Johannes Hertz s. 28.3.1823 Muolaassa, k. 28.8.1888 Kivennavalla. Heillä 9 lasta ja yksi kasvatti. Tyttäristä Anna solmi avioliiton Iisalmen kappalaisen Oskar Hoffströmin kanssa. Heidän jälkeläisillään löytyy nimiä: Hovikoski, Hovikas, Castrén-Linna, von Ritter, Kanervo, Heiskanen (graf. Outi Heiskanen).

Toinen tytär Evi avioitui Pyhäjärven kappalaisen Kaarlo Brummerin kanssa. Heille syntyi kaksi poikaa.

(Sukuviesti n:o 7 (1987) sivu 6, "Elämää Kivennavan pappilassa", kirj. maisteri Aarno Tertti).

Alina Emilia (Blomgren) s. 20.5.1835 Säkkijärvellä, k. siellä 31.3.1876. Pls. Niklas Hertz, s. 4.9.1832 Muolaassa, k. 6.5.1902 Viipurissa. Viipurin läänin lääninmaamittari, kamarineuvos. Heidän viidestä lapsestaan Ester niminen tytär solmi avioliiton serkkunsa fil.lis. Erik Hertzin kanssa.

(Ks. Suomen Sukututkimusseuran Vuosikirja no 42 (1987) "Viipurin Hertz-suku", kirj. maisteri Aarno Tertti).

Edellisten veli, Otto Gustaf Blomgren, s. 7.8.1828 Säkki-järvellä, k. 18.9.1904 Kerimäellä. Kerimäen kirkkoherra, vt. lääninrovasti. Pls. Räisälässä Hilma Charlotta Reh binder, s. 16.1.1848 Helsingissä, k. 28.1.1908 Kerimäellä (vanhemmat: sotarovasti, vapaaherra Karl August Reh binder ja Ottilia Boisman).

Suku suomensi nimensä Rautajärveksi. Kahdestatoista lapsesta, metsänhoitaja Johannes Rautajärvi solmi avioliiton Lempi Helena Ratamon kanssa Tampereelta. Heidän lapsensa oli mm. Annikki Rautajärvi/Marjokorpi, s. 8.1.1912 Pieksämäellä.

Wilhelmiina Katariina Vireniuksen ja Gustaf Wilhelm Tornellin seitsemästä lapsesta Gustaf Robert Tornell, s. 5.5.1823 Säkki-järvellä, k. 15.3.1889, toimi mm. Lappeen ja Viipurin kkh:n apulaisena, Joutsenon kkh:n apulaisena 1863. Siirtyi Pietarin hiippakuntaan Tuuterin kkh:n apulaiseksi. Berndt Wilhelm Tornell, s. 20.4.1828 Säkki-järvellä, k. 11.2.1894. Valtioneuvos, kamreeri, pls. Matilda Sacklén. Thure Theodor Tornell, s. 29.7.1830 Säkki-järvellä, k. 8.4.1901 Säkki-järvellä, Säkki-järven lukkari. Pls. 14.8.-70 Hilda Kustava Hirn, s. 31.7.1848 Hauholla, k. 30.6.1897 Säkki-järvellä.

Heidän lapsistaan tytär Thyra Gustava s. 1873 solmi avioliiton 1895 Onni Otto Fabian (Dahlström) Laaksovirran kanssa, s. 18.12.1868 Luhangassa. Turun hovioikeuden asessori. Heillä lapsia 10.

Toinen Viinikan pappispojista Johan (Johannes) Wirén, joka oli muuttanut Inkerinmaalle ja toimi Kaprion kirkkoherrana, solmi kaksi avioliittoa. I puoliso Eva Christine Avenarius, s. 30.11.1782, k. 11.7.1832. II puoliso Franziska Theresia Winkler, s. 8.2.1795 k. 15.11.1864. Lapsia oli kolme kummastakin liitosta.

- ex. I
1. Aleksander, s. 1812, esikuntalääkäri, virkapaikkana Narvan sotilassairaala, k. 1841 Iwangorodissa,
 2. Peter, s. noin 1815, vaiheet tuntemattomat.
 3. Annette Emilie, s. 1816, k. 1891 Pawlowskissa.

ex. II

4. Nikolaus, kts. myöh.

5. Elisabet s. 14.4.1829 Wesenberg, k. 1894 Kuopiossa. Pls. 1867 Aron Lundström, s. Kuopiossa 9.12.1820, k. 1867, pastori Serebettassa (kelloseppä, lasimestari Erik Laitisen ja Maria Itkosen poika).
6. Heinrich, s. 8.6.1830 Pietarin kuvernementissa, k. 6.3.1903 Pietarissa, opettaja.

(4) Nicolaus (Nicolai) v. Wirén, s. 11.2.1828 Wesenbergissä, k.

5.8.1901 Riikassa. Vanhojen kielten opettaja. Opettajana mm. Pleskaussa, Nowgorodissa, Arkangelissa jne. Omskin opettajaseminaarin johtaja, 1882-89 Aleksanterin Kymnaasissa Tallinnassa. Myönnetty perinnöllinen aatelisarvo 1896 ansioistaan. Otettu Eestin aateliskalenteriin 1897. Pls.: 30.6.1854 Johanna Sophie Trantz, s. Mittaussa 10.6.1828, k. Tallinnassa (Reval) 31.7.1909. Heillä oli 12 lasta, joista 8 poikaa. He olivat kaikki virkamiehiä tai naisia kuten lääkäreitä, pappeja, apteekkareita, farmaseutteja, kauppiaita, upseereita jne. Olipa eräs Rudolf Alexander lääkäri, mm. Sareptessa, joka mainitaan sukututkijana ja jonka poika eläinlääkäri Arwid Rudolf s. 1909, on käynyt Suomessa Virroilla, etsimässä sukujuuriaan.

Suvun tunnetuin jäsen on kuitenkin Nicolaus Wirenin vanhin poika, amiraali Robert Reinhold von Wirén, s. 25.12.1856 Nowgorodissa, k. 1.3.1917 Kronstادتissa (murhattiin). Pls. 25.9.1883 Nadesha Alexandrow, s. 10.8.1860 (reaalikoulun johtajan Franz Alexandrowitschin ja Maria Nikolaewna Tomilinin tytär). Amiraali Wirén oli mm. venäläisen Port-Arthur-laivaston jäännösten komentaja, Mustanmeren laivaston ylipäällikkö, Amiraalineuvoston jäsen, Kronstادتin sotilaskuvernementin ylikomendantti ym. Hän osallistui elämänsä aikana moniin pitkiin purjehduksiin mm. maapallon ympäripurjehdukseen 1880-81. Hänen mainitaan myöskin kuuluneen kruununperijä Nicolain seurueeseen ja purjehtineen tämän kanssa Välimerellä 1889. Hän toimi myöskin perintöruhtinas Georg Alexin opettajana Abbas-Tumanissa. Vara-amiraaliksi hänet ylennettiin 1909 ja vuonna 1916 amiraaliksi. Robert Wirenille myönnettiin useita korkeita kunniamerkkejä. Upseerien Yrjönristi ja kullattu sapeli urhoollisuudesta 1904 (Japanin sota), Yrjönristin IV luokan, Valkoisen Kotkaritarikunnan ritari, Stanislaus ritarikunnan I luokan ritari miekkoineen, Annanritarikunnan I luokan ym. ritarikuntien ritari.

Lapsia: Nadesha, s. 10.6.1885 Kronstadtissa, suorittanut Pietarin konservatorion. Oopperalaulajatar. Pls 1918 meriupseeri Zdenek Rejman.

Nicolai, s. 7.12.1886 Kronstadtissa, luutnantti, I lk lentäjä. Muutti USA:han, toiminut siellä kauppiaina.

Georg, kuollut lapsena

Georg II s. 4.3.1895 Kronstadtissa. USA:ssa luki Bostonin yliopistossa arkkitehtuuria.

Alexei, s. 27.1.1897, USA:ssa, suoritti Bostonin yliopiston vuonna 1920, laivanrakennusinsinööri.

Robert, meriupseeri, määrätty Amurin jokilaivastoon?

Mielenkiintoista olisi saada yhteyttä edellämainitun suvun jälkeläisiin. Yrityksistä huolimatta se ei ole onnistunut. Suvun jäseniä on tietävästi ympäri Eurooppaa useissa maissa, Neuvostoliitossa ja Amerikassa.

Näiden sukuhaarojen tutkimisen yhteydessä meillä on ollut ilo tutustua Pariisista kotoisin oleviin André ja Claire Wireniukseen. André Wirenius etsi sukujuuriaan Suomesta ja hetken luulimme etsivämme samoja esi-isiä. Sukuselvitysten yhteneväisyydestä huolimatta, ei näin kuitenkaan ollut. Ystävyyttä on kuitenkin pidetty yllä, he ovat vierailleet kaksi kertaa Suomessa ja poikamme Markku on vaimonsa Anitan kanssa käynyt pari kertaa heidän nykyisessä olinpaikassaan Floridassa. André Wirenin kaukainen esi isä oli lähtenyt Inkerinmaalle Virojoelta, meidän sukuhaaramme Virroilta, siinä ratkaiseva ero.

Lähteet:

von Hansén Alfred: Stammtafeln nicht immatrikulierter baltischer Adelsgeschlechter I Reval 1932-1939.

Kyösti Väänänen: Vanhan Suomen papisto.

Mauno Jokipii: Vanhan-Ruoveden Historia.

E.Pikoff: Landsmän i Ryska Marinen 1808-1918